

'OOGKLEPPEN OP EN VROLIJK DOOR MET SLOPEN VAN DE BODEM'

Akkerbouwer Detmer Wage (41) uit Wedde is uitgesproken kritisch op de huidige manier van boeren in Nederland. Hij is een andere weg ingeslagen: veel minder kunstmest en chemie en met anders werken en biologische hulpmiddelen bodem en gewas weer gezond en vol met mineralen te krijgen.

Tekst: Jelle Feenstra
Foto's: Henk Marks

Hij benadrukt de wijsheid niet in pacht te hebben. 'Maar ik weet wel dat we met de huidige manier van akkerbouw bedrijven op een doodlopende weg zitten. Nog maar even geleden spotten we een of twee keer tegen schimmels, nu is drie of zelfs vier keer al normaal. De ene na de andere nieuwe parasiet of fysio dient zich aan en zelfs met de zwaarste trekker en ploeg komen we amper meer door de klei. Waarom staan er na regen zo veel plassen op het land? Niet omdat er nu meer regen in korte tijd valt, maar omdat de bodem dood is. Drie dagen droog weer en we gaan massaal

beregenen, ook niet normaal.' De aanklacht is helder: de hedendaagse akkerbouw houdt met veel kunst en vliegwerk uiterlijk en opbrengst van de

gewassen in de benen. Met kwaliteit heeft het weinig meer te maken. 'De bodem is door intensieve bouwplannen, zware machines en structurele overdoses aan kunstmest zo verarmd dat er amper meer mineralen en voedingsstoffen in het gewas zit. De Unilevers van deze wereld doen er nog een schepje bovenop, door zoveel rommel toe te voegen dat alle kracht uit producten is verdwenen. Hoe langer houdbaar, hoe slechter. We doen iets fundamenteels verkeerd. Ik ben op mijn eigen bedrijf een zoektocht begonnen om terug te gaan naar de basis, terug naar de natuurlijke processen.'

Precisie op laag pitje

Detmer Wage heeft een gangbaar akkerbouwbedrijf van 170 hectare met zetmeelaardappelen, graan en suikerbieten. Jarenlang experimenteerde hij er volop met precisielandbouw. Geen sensortechniek of robot bleef onbeproefd op zijn bedrijf. Maar hij raakte door al het meten en analyseren zijn gevoel voor natuurlijke processen een beetje kwijt. Tijdens het meten stuitte hij op onverklaarbaar grote opbrengstverschillen tussen percelen: 30 ton fabrieksaardappelen van het ene, 70 ton van het andere perceel.

'Terwijl de planten precies hetzelfde waren behandeld. Dan ga je toch eens kijken naar de bodem: wat is de uitgangssituatie, waar komen die grote verschillen vandaan?' Ook bezocht

'KENNIS DELEN MET COLLEGA'S BIJ NISCOO'

Het interview met Detmer Wage vloeit voort uit zijn benoeming als nieuwe bestuurder van kenniscoöperatie Niscoo. Dit is een onafhankelijk en zelfstandig kenniscoöperatie voor boeren in Noord-Nederland. Wage moet Niscoo op de kaart zetten bij akkerbouwers in Groningen en Drenthe. 'Ik lees veel, maar had eerlijk gezegd nog nooit van Niscoo gehoord. Ik ben me erin gaan verdiepen en hun idee om opgedane kennis en ervaring te delen, spreekt me erg aan. Dat is voor boeren wezenlijk om verder te komen', zegt Wage. Niscoo organiseert elk winterseizoen een aantal bijeenkomsten, doorgaans rond toekomstgerichte thema's en onderwerpen in de akkerbouw- en veehouderijsector. Niscoo ontstond in 2011 uit de toen opgeheven CCLB. Deze organisatie had al geld beschikbaar voor kennisoverdracht. Toen de CCLB opging in wat nu Accon AVM heet, is gekozen om een budget voor kennisoverdracht apart veilig te stellen om zo nog jaren van te kunnen profiteren. Vanuit de opbrengst van dit vermogen worden de activiteiten gefinancierd, samen met de bescheiden opbrengst uit ledencontributie. Die contributie bedraagt € 25 per jaar, waarbij nieuwe leden eenmalig € 150 entreegeld betalen. Het ledenvoordeel zit financieel gezien in kortingen op deelname aan bijvoorbeeld studieclubs of bijeenkomsten. Jaarlijks stelt het bestuur vast welke thema's in aanmerking komen voor een korting bij deelname aan een cursus of studiegroepdeelname. Bij goedkeuring wordt 50 procent van de kosten vergoed tot een maximum van € 250 per deelname. Ook is er een projectenfonds om bij te dragen aan een objectief beeld van de agrarische sector. Initiatiefnemers kunnen hier een bijdrage van maximaal € 5000 aanvragen. Verder heeft Niscoo een sprekersfonds, voor een tegemoetkoming in kosten van sprekers op agrarische bijeenkomsten. Niscoo telt momenteel circa 820 boeren die lid zijn. Met Wage komt er naast Andries Jensma uit Sint Annaparochie nu een tweede akkerbouwer in het bestuur. 'Het leuke van Niscoo is dat ze ook vaak ruimte bieden aan onafhankelijke sprekers die geen commercieel belang hebben', aldus Wage.

hij een lezing van een bioloog. Die had het over natuurlijke processen. 'Dan besef je weer hoe je geïndoctrineerd wordt door de chemische bedrijven.' De precisielandbouw zwoer Wage niet af, wel zette hij het op een veel lager pitje. 'Op mijn bedrijf kwam er te weinig uit.' Hij nam de oude biologieboeken weer ter hand. 'Ik ben om afzettechnische redenen nog niet zo ver dat ik de omslag maak naar

biologisch, maar ben wel bezig om de biologie in de bodem terug te krijgen. Tussen biologisch en gangbaar ligt een gigantische wereld waar nog heel veel te halen is. Eerst kijken naar hoe de natuur het zelf zou oplossen in plaats van meteen naar de spuit grijpen.'

Financieel stap terug

En dus is hij volop aan het experimenteren. De varkensmest

is vervangen door koeienmest, bij voorkeur vaste mest uit een potstal. Hij introduceerde vaste rijpaden en om de 'lichtvoetige' trekkers en machines zit veel rubber zodat de grond minimaal belast wordt. Wage experimenteert volop met groenbemesters en vlinderbloemigen en slaat steeds vaker een bespuiting over. Ondertussen probeert hij met minimale grondbewerking, ruimere bouwplannen en lagere bemestingsniveaus, in combinatie met mineralen, zuren en sporenelementen, de bodem- en gewasgezondheid stap voor stap weer op peil te krijgen.

Onbekende bestemming

Experimenteren met onbekende bestemming. Wage: 'Financieel haal ik op korte termijn minder opbrengst. En ik zal een keer onderuit gaan in een teelt. Maar voor de lange termijn is dit wel de weg, daar ben ik van overtuigd. Hier zit voor mij ook veel meer uitdaging dan een generatie lang groeien en hetzelfde doen tot je bedrijf zo groot is dat je chauffeur bent geworden op je eigen boerderij.' Vooralsnog zijn de hectareopbrengsten goed en constateert Wage dat zijn planten weerbaarder worden tegen ziektes. 'Maar je moet al gauw tien jaar rekenen voordat de bodem weer een beetje op peil is. Bodemgezondheid opbouwen kost tijd.'

De fout die we in de gangbare landbouw maken, stelt Wage, is dat we menen dat planten stuurbaar zijn. 'Meer N is meer biomassa, maar je hebt geen idee waarom dat dan is. En we worden dom gehouden door de chemie. Bijna alle onderzoek wordt gefinancierd door partijen die er belang bij hebben. Dus gaan we onderzoeken

vervolg op pagina 18 ▶

Akkerbouwer Detmer Wage uit Wedde durft steeds vaker een bespuiting over te slaan.

opzetten waarbij wordt onderzocht of middel A 1,5 procent meer opbrengst geeft dan middel B. De fundamentele vraagstukken blijven liggen.’ Wat zijn dan die vraagstukken? Wage komt met een voorbeeld om aan te geven wat hij bedoelt. ‘Een aantal jaren geleden werd hier in de buurt 250 hectare Robiniabos gekapt. Boeren in de omgeving konden de grond kopen, wij kochten 80 hectare. We gaan er aardappels en graan op verbouwen en wat denk je? Van deze percelen halen we met stip de hoogste opbrengsten. Dan vraag je je toch af: hoe komt dat? Ik denk omdat de grond onaangeroerd was. Schimmels en bacteriën doen veel meer dan al die middelen die wij erop menen te moeten

gooien. Vochtvoorziening, ontwatering, sporenelementen, verhoudingen tussen voedingselementen, ozon, storende lagen, bodemverdichtingen, aaltjes, zuurtegraad, er zijn talloze factoren die invloed hebben op de opbrengst. Maar het is een groot grijs gebied waar we nog weinig van af weten. Daar zou het onderzoek zich veel meer op moeten richten, in plaats van het vergelijken van welke kunstgreep net iets beter werkt.’

Mijlenver voor

‘De biologische akkerbouw ligt in de complexe zoektocht naar de waarheid mijlenver op ons voor’, zegt Wage. ‘Maar vreemd genoeg neemt de gangbare akkerbouw de biologische sector nog steeds niet serieus.’

Biologische boeren krijgen overal de schuld van, maar de gangbare hebben dan al acht keer gespoten. Wij doen aan gewasbescherming, zij doen aan bodembescherming- en verbetering’, zegt de akkerbouwer. ‘En als ik zie wat een biologische boer zonder middelen jaarlijks op de wal sleept... Ik ben ervan onder de indruk.’

Durf om te veranderen

Hij is kritisch. ‘Een project als Boer Bewust? Ik heb er niks mee. Het is window-dressing, vertellen dat je heel bewust en duurzaam bezig bent, maar ondertussen je het lamlazerus moeten spuiten om de boel overeind te houden.’ Toch is hij optimistisch over de verandering. ‘Het besef bij steeds meer boeren is er wel, maar er naar handelen is een lastige stap.’ Hij vertelt dat boeren met vragen hem regelmatig even op de schouders tikken. ‘Er is nieuwsgierigheid, maar je moet ook durf hebben om te veranderen. Vaak is het toch nog steeds de oogkleppen op en we gaan vrolijk door met het slopen van de bodem.’ Hij hoopt dat er vanuit de markt van diervoeding of de humane voedingsmarkt stimulansen komen. Prijsprikkels voor producten, die rijk zijn aan mineralen en voedingsstoffen. ‘West-Europa barst van het geld en iedereen praat over gezond voedsel. Daar moet de komende jaren beweging komen, dat kan haast niet anders.’

Door precisielandbouw gevoel voor biologie een beetje kwijt geraakt.